

HÄMEENLINNA, LAMMI

PORRASNIEMEN RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOS

LUONTOSelvitys

Jouko Sipari

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
ALUEEN KUVAUS	3
1. Kasvisto	6
2. Linnusto	10
3. Muu lajisto	11
YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	12
LIITTEET	

Kansikuva: Kaiturinsaaren salmen rantaa pohjoiseen. Kuvattu yöllä.

JOHDANTO

Hämeenlinnan Lammin Kuohijärven Porrasniemen ranta-asemakaavan muutoksen alueella (LIITTEET, Kartta 1.) tehtiin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen luontoselvitys kesällä 2021. Työllä täydennettiin viranomaisten vaatimuksesta kesän 2020 suppeampaa selvitystä. Työssä inventoitiin suunnittelualueen luonnonsuojelulain 29§ mukaiset suojellut luontotyytit ja metsälain 10§ mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt. Suunnittelualueen eläin- ja kasvilajiston inventoinnissa arvioitiin uhanalaisten lajien (Luonnonsuojelulaki 46§) ja erityistä suojelua tarvitsevien lajien (LSL 47§) sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymisalueiksi sopivia kohteita.

Inventointi suoritettiin touko-elokuussa 2021 kuudella eri käyntikerralla. Ensimmäinen käyntikerta oli toukokuussa, kaksi käyntikertaa kesäkuussa, kaksi käyntikertaa heinäkuussa ja kerran elokuussa. Suunnittelualue inventoitiin kartoittamalla alue sellaisten mahdollisten luontotekijöiden löytämiseksi, joilla voisi olla merkitystä alueen maankäytön suunnitteluun.

Touko-kesäkuussa inventoitiin linnut ja lepakot kartoittamalla suunnittelualue läpi kaikkien reviirien löytämiseksi. Linnust selvitys tehtiin standardoiduin menetelmin (Koskimies 1994) mm. huomioiden inventoinneissa eri vuorokauden ajat yöaktiivisten lajien havaitsemiseksi. Lepakkoinventoinnin kartoitukset tehtiin kesä- ja heinäkuussa detektoria hyväksi käyttäen. Samalla seurattiin myös mahdollista sammakoiden esiintymistä ja mahdollisia sammakoiden ja lepakoiden lisääntymisympäristöjä suunnittelualueella. Mahdolliset kolopesinnät ja pesäkolot inventoitiin touko- ja kesäkuun käyntien yhteydessä ahtaiden paikkojen kameraa hyväksi käyttäen. Kaikilla käyntikerroilla inventoitiin kasvillisuutta mutta varsinainen kasvikartoitus tehtiin heinäkuun käyntikerroilla. Elokuun käyntikerralla arvioitiin vielä kertaalleen erilaisia mahdollisia huomioon otettavia luontoarvoja ja mahdollisia muita luontotekijöitä täydentävien laji-inventointien yhteydessä.

Inventoituun alueeseen kuuluu suunnittelualueen lisäksi myös suunnittelualueen rantojen rakennetut tontit. Tällä tavoin pyrittiin selvittämään mm. mahdollinen lepakoiden saalistus- ja lisääntymisreviirien sijainti, koska inventoinneissa todettiin lepakoiden poikkeavan aika ajoin suunnittelualueella.

Inventoitu alue jaettiin neljään osa-alueeseen morfologisin ja ekologisin perustein (pohjoisosa, keskiosan notko, keskiosa ja kaakkoisosa). Raportissa inventointi tulokset on esitelty osa-alueittain.

ALUEEN KUVAUS

Porrasniemi on luode-kaakko-suuntainen kallioharjanteiden jono, joka on moreenin sekä paikoin harjusoran ja erilaisten glasifluviaalisten sedimenttien peittämä. Suunnittelualueen pohjoisosa on muuta ympäristöä korkeampaa kalliolaakiota, jota peittää moreeni (Kuva 1.). Maisema laskee loivasti kohti kaakkoa alavaan ja kosteaan glasifluviaalisen sedimentin notkoon (Kuvat 2. ja 3.), jonka jälkeen kallioperän profiili nousee jonkin verran kohti suunnittelualueen keskiosaa (Kuva 4.). Keskiosien maaperä on moreenin sekä paikoin lajittuneen glasifluviaalisen maa-aineksen peittämä. Suunnittelualueen kaakkoisosassa maaperä laskee uudelleen ja alue on glasifluviaalisen maa-aineksen peittämää loivaprofiilista rinnemaata (Kuva 5.).

Suunnittelualueen rannat ovat kapeaterassisia ja kivisiä. Kaiturin ja Porrasniemen länsirannan välinen salmi on matala ja kivinen. Suunnittelualueen rannat ovat avoimia ja alttiina aallokalle ja jään työnnölle, jonka vuoksi rantavedet ovat niukkakasvisia. Vesi alueella on humuksen värjäämää.

Kuva 1. Suunnittelualueen pohjoisosan laakea mäki on moreenimaata. Kuvaussuunta etelään.

Kuva 2. Pohjoisosan mäki laskee loivasti keskiosan notkoon (Kytöpelto). Kuva notkosta pohjoiseen.

Kuva 3. Suunnittelualueen keskiosan laakea notkelma etelästä kuvattuna. Kytöpelto oikealla.

Kuva 4. Keskiosan moreenipeitteinen kalliolaakio paikallistieltä etelään päin kuvattuna.

Kuva 5. Suunnittelualueen kaakkoisosan laakea sedimenttinothkelma pohjoiseen päin kuvattuna.

Kuva 6. Kytöpelto on istutettu lehtikuuselle. Alueella todettiin mm. niitylle tyypillistä lajistoa.

Suunnittelualueen itäosaa pitkin kulkee paikallistie Porrasniemen kärkeen. Paikallistiestä haarautuu pistoteitä kesäasunnoille sekä niemen länsi- että itärannalla mutta erityisesti niemen kärjessä. Suunnittelualueella on myös muutamia puunkorjuuseen liittyviä kääntöpaikkoja. Suunnittelualueen kaakkoisrajan sedimenttimaalla, paikallistien molemmin puolin, on pienialainen metsittyvä pelto tai niitty latoineen (Kärkipelto, Kuva 5.) ja myös keskiosan notkelma paikallistien itäpuolella on entistä peltoa (Kytöpelto). Kyseisellä pellolla kasvaa istutettu lehtikuusimetsä (Kuva 6.). Inventointi-alueella (LIITTEET, Kartta 1.) rakennettuja kesämökkkitontteja inventoitiin tarpeen mukaan (mm. lepakkoinventoinneissa), vaikka ne eivät varsinaiseen suunnittelualueeseen kuuluneetkaan.

Avokallioita suunnittelualueella ei todettu. Kalliolaakoiden alarinteet todettiin kivisiksi tai lohkaraisiksi, samoin rantavedet. Huuhtoutuneimmat alueet kalliomäkien lakialueella todettiin tuoreiksi tai lehtomaisiksi kankaiksi (MT, OMT). Lehtomaisuus oli kuitenkin hallitsevana piirteenä suunnittelualueella, erityisesti kalliolaakoiden alarinteillä, jotka todettiin lehtomaisiksi kankaiksi tai keski- ja runsasravinteisiksi lehdoiksi (OMT, OMAT, HeOT). Alavimpien sedimenttimaiden, keskiosan notkelma ja suunnittelualueen kaakkoisosa, metsätyypit lienevät kuuluneet runsasravinteisiin kosteapohjaisiin lehtoihin (FiOT) ja lehtokorpiin mutta notkelmat ovat olleet voimakkaasti muokattua aluetta (mm. peltolina) eikä alkuperäisbiotooppeja ollut todettavissa (esim. Kuva 5.). Ylipäättään suunnittelualueen metsämaa on ollut voimakkaasti muokattua aluetta (intensiivistä metsätaloutta, tiestöä, ojituksia, rakennettuja alueita ja entisiä viljelyalueita), jonka vuoksi suunnittelualueen metsämailla ei todettu luonnontilaisia biotooppeja (esim. Kuvat 2., 5., 17. ja 20.).

Metsäalueella ei todettu sellaisia luontotyyppejä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Metsälain tarkoittamia niukkapuustoisia kalliometsiä (esim. CIT-männiköt) ei todettu. Suunnittelualueella ei todettu sellaisia luontokohteita tai muita luontotekijöitä, jotka olisi otettava huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Kuva 7. Suunnittelualueen länsirantaa pohjoiseen päin kuvattuna.

Kuva 8. Pieni avoin lahdelma suunnittelualueen länsirannalla. Kuvaussuunta kaakkoon.

Avoimet ja kiviset soraikkorannat todettiin varsin vähäkasviksiksi ja niukkalajisiksi. Ranta- ja vesikasvilajisto indikoi oligotrofista / dysoligotrofista vettä. Yhtenäistä rantakivikkoa oli todettavissa sekä suunnittelualueen itä- että länsirannoilla (Kuva 7.). Varsinkin länsirannan pohjoisosa Kaiturinsaaren ja mantereen välisessä matalassa salmessa todettiin varsin kiviseksi.

Kivikkoranta ei ole maisemallisesti merkittävä mutta salmi ei sovellu rantarakentamiseen erityisen hyvin. Kapeutensa vuoksi salmi tulisi jättää myös suunnittelualueen puolelta nykytilaansa.

Kivikkorannoilla oli paikoin todettavissa pienialaisia avoimia lahdelmia, joiden ranta- ja vesikasvilajisto indikoi eu-dystrofisuutta (Kuva 8.). Rantavyöhykkeessä ei todettu avokallioita tai kallioniemiä, joilla voisi olla maisemallista merkitystä tai jotka voisivat olla metsälain tarkoittamia niukkapuustoisia kalliometsiä (esim. CIT-männiköitä).

Rantavyöhykkeessä ei todettu sellaisia luontotyyppejä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Metsälain tarkoittamia luonnontilaisia pienvesiä tai pienvesiä ei todettu suunnittelualueella. Suunnittelualueen rantavyöhykkeessä ei todettu sellaisia luontokohteita tai muita luontotekijöitä, jotka olisi otettava huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

1. Kasvilajisto

Suunnittelualueen metsät ovat talousmetsiä, joissa puuston ikärakenne on hyvin vaihteleva. Samassa metsässä oli todettavissa sekä iäkästä ja kookasta päällyspuustoa että keskikokoista aluspuustoa ja taimia. Paikoin oli todettavissa myös avohakkuuta ja ensiharvennusvaiheen taimikoita.

Suunnittelualueen pohjoisosan metsät (LIITTEET, Kartta 2.) ovat keski-ikäistä sekametsää, jonka kenttä- ja pensaskerroksen lajisto indikoi ravinteista lehtoa (OMaT, HeOT). Pensaskerroksessa todettiin mm. näsiä, lehtokuusama ja koiranheisi. Kenttäkerroksen lajistosta mainittakoon lehdokki ja tesma, joka todettiin paikoin runsaana (Kuvat 9. ja 10.). Pohjoisosan puustoa on harvennettu ja alarinteet on hakattu aukoksi paikallistien länsipuolella (Kuva 2.). Paikallistien itäpuolella on lehtipuuvaltainen nuori taimikko.

Kuva 9. Lehtokuusamaa todettiin runsaammin pohjoispään ja keskiosan mäkialueilla.

Kuva 10. Lehtokuusamaa ja lakoutunutta tesmaa suunnittelualueen pohjoisosan mäellä

Pohjoisosan metsämaiden kasvilajisto osoittautui monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi lehtomaisten kankaiden ja lehtojen lajistoksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei suunnittelualueen pohjoisosassa todettu. Luonnontilaisia biotooppeja pohjoisosan mäkialueella ei todettu. Alueen kasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Pohjoisosan rannat (LIITTEET, Kartta 2.) ovat avoimia ja kivisiä. Avoimet rannat todettiin melko niukkakasvisiksi, lajisto indikoi lähinnä dys-oligotrofista vettä. Pienissä lahdelmissa kasvilajisto todettiin monipuolisemmaksi ja runsaammaksi ja lajisto indikoi lahdelmissa dystrofista tai eu-dystrofista vettä.

Rantojen kasvilajisto ja vesikasvilajisto todettiin tavanomaiseksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu. Alueen ranta- ja vesikasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun

Pohjoisosan ja keskiosan välinen notko (LIITTEET, Kartta 2.) on kivistä sedimenttimaata. Pohjoisosan rinteen avohakkuu rajautuu notkelmassa nuoreen, ensiharvennusvaiheen kuusikkoon paikallistien länsipuolella (Kuva 11.). Kenttäkerrosrajasto paikallistien länsipuolella indikoi korpimaisuutta. Paikallistien itäpuoli on istutettua lehtikuusikkoa (Kytöpelto) (Kuva 6.), jossa kenttäkerrosrajasto muodostui kulttuuribiotoopeille tyypillisistä lajeista sekä lehtomaisille kankaille (OMT) ja korville tyypillisestä lajistosta. Tien itäpuolella notkelman pohjoisrinne on nuorta taimikkoa ja etelärinne keski-ikäistä kuusikkoa (OMaT) (Kuva 12.). Notko on ojitettu ja ojan kasvilajisto indikoi korpea (mm. kurjenjalka, pallosara, jouhisara ja rentukka), mutta ojan penkoille on levinnyt myös niityille tyypillistä lajistoa. Notkelman alue kokonaisuudessaan on voimakkaasti muokattua ja alueelle on levinnyt melko runsaasti kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa, jonka vuoksi alueen kasvilajisto todettiin monipuoliseksi.

Kuva 11. Notkelman nuorta harvennettua kuusikkoa paikallistien länsipuolella.

Kuva 12. Notkelman etelärinteen keski-ikäistä kuusivaltaista talousmetsää tien itäpuolella.

Keskiosan notkon alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja. Myös ojan ja ojavarren lajisto todettiin tavanomaiseksi. Kaivettu oja ei myöskään ole metsälain tarkoittama pienvesi. Notkelman alueella ei todettu luonnontilaisia biotoopeja. Alueen kasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Keskiosan notkon alueen rannat ovat kivistä sorarantaa. Aallokon ja jäiden vaikutus alueen itärannalla pitää rantojen kasvillisuuden melko niukkana. Vain kivisimmillä kohdilla ja pienten lahdelmien perukassa oli todettavissa enemmän kasvillisuutta rantavyöhykkeessä. Itärannan lajisto indikoi oligotrofista/dys-oligotrofista vettä ja suojaisissa lahdelmissa eu-dystrofista vettä.

Suojaisalla länsirannalla Kaiturinsaaren katveessa ranta- ja vesikasvillisuus todettiin monipuolisemmaksi ja runsaammaksi mutta tavanomaiseksi dys-oligotrofisten ja eu-dystrofisten vesien lajistoksi.

Keskiosan notkon alueella ranta- ja vesikasvilajisto todettiin tavanomaiseksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja rantavyöhykkeessä ei todettu. Alueen ranta- ja vesikasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Suunnittelualueen keskiosa on laakea, moreenin peittämä mäkialue, jonka luoteis- ja pohjoisrinne on nuorta, ensiharvennusvaiheen kuusikkoa (MT, OMT) (Kuva 13.). Mäkialueen länsiosassa on voimakkaasti puskettunut laaja avohakkuualue (Kuvat 13. ja 14.). Kenttäkerrosrajasto indikoi hakkuuaukealla ja länsirinteen metsässä keski- ja runsasravinteista lehtoa (OMaT, HeOT). Hakkuuaukean rantavyöhykkeeseen on jätetty suojavyöhyke, jossa kasvaa kuusta ja sekapuuna koivua (kansikuva). Mäkialueen puusto on ikärakenteeltaan vaihtelevaa (Kuva 15.). Metsä on lakialueeltaan kuusivaltaista lehtomaista kangasta (OMT) (Kuva 16.) ja lounais- ja etelärinteiltä keski- ja paikoin runsasravinteista lehtoa (OMaT, HeOT). Mäkialueen kaakkoisrinne paikallistien itäpuolella on nuorehkoa sekametsää (OMaT). Keskiosan mäkialueella oli todettavissa useita lehtoa indikoivia lajeja (mm. koiranheisi, sinivuokko, lehtokuusama, näsiä ja lehdokki sekä puustossa tuomea erityisesti kaakkoisrinteessä), valtapuulajeina kuitenkin mänty ja kuusi (esim. Kuva 15.).

Keskiosan mäkialueen metsät ovat metsätalousmetsää ja alueella on rakennettu paljon tiestöä, joita pitkin alueelle on levinnyt myös kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa. Luonnontilaisia biotooppeja keskiosan mäkialueella ei ollut todettavissa. Alueen kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi eikä rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu alueella. Kasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Keskiosan mäkialueen rannat ovat avoimia ja kivisiä sorarantoja (esim. Kuva 7.). Jäät ja aallokko ovat pitäneet rantakasvillisuuden niukkana Kaiturinsaaren ja mantereen välistä salmea lukuun ottamatta. Todettu lajisto indikoi dys-oligotrofista vettä ja Kaiturinsaaren vastaisessa suojaisessa salmassa dystrofista/eu-dystrofista vettä.

Ranta- ja vesikasvilajisto todettiin tavanomaiseksi eikä rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja todettu. Alueen ranta- ja vesikasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Suunnittelualueen kaakkoisosan notkelma (Kärkipellon alue) on voimakkaasti kulttuurivaikutteinen. Alueen läpi kulkee tiestöä ja alue on entistä peltomaata paikallistien molemmin puolin. Peltomaata on myös ojitettu alavimmalta kohdalta. Alue kasvaa nuorehkoa koivikkoa (Kuvat 5. ja 17.). Kenttäkerros muodostuu pääosin niityille tyypillisestä lajistosta sekä lehtokorpien lajistosta (esim. mesiangervo ja korpikaisla). Osa alueesta todettiin leikatuksi nurmikoksi. Kasvilajistossa todettiin tavanomaisia kosteapohjaisten lehtojen (FiOT) ja kulttuuribiotooppien lajistoa. Erityisesti runsaasta kulttuuribiotooppien lajistosta johtuen alueen kasvilajisto todettiin monipuoliseksi.

Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja alueella ei todettu. Alueella ei todettu myöskään luonnontilaisia biotooppeja. Alueen kasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Suunnittelualan kaakkoisosan rantaa (Kärkipellon alue) reunustaa lehtipuuvaltainen suojavyöhyke (mm. tervaleppää, hieskoivua, mäntyä ja paatsamaa) sekä itä- että länsirannalla. Itärannan kapean ja osin sulkeutuneen lahdelman rantavyöhykkeessä todettiin mm. kurjenmiekkää, järviruokoa, pullo- ja jouhisaraa sekä leveäosmankäämiä sekä vesikasveissa mm. ulpukkaa, ruskoärviää ja uistinvitaa. Itärannan lahdelman lajisto indikoi eutrofisuutta. Länsirannan avoimemman lahdelman hieman niukempi lajisto puolestaan eu-dystrofisuutta (Kuva 8.).

Ranta- ja vesikasvilajisto suunnittelualan kaakkoisosassa todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu. Osa-alueen todetulla ranta- ja vesikasvilajistolla ei ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun.

Kuva 13. Keskiosan mäki-alueen länsirinne, takana pohjoisrinteen nuori kuusitaimitikko.

Kuva 14. Länsirinteen hakkuuaukeaa kaakkoon päin kuvattuna.

Kuva 15. Keskiosan mäki-alueella paikallistien länsipuolen rinteen OMaT-metsää.

Kuva 16. Keskiosan mäen lakialueen nuorehkoa metsää (OMT, OMaT) etelään päin kuvattuna.

Kuva 17. Suunnittelualueen kaakkoisosan (Kärkipelto) entistä viljelyaluetta. Kuva länteen.

Kuva 18. Korvayökkö saalisti kuvan rantapuuston sisällä aivan suunnittelualueen lounaisrannassa.

2. Linnusto

Suunnittelualueen linnustoa inventoitiin touko- ja kesäkuussa eri vuorokauden aikoina sekä vielä heinäkuun alkupuolella. Koko suunnittelualue käytiin läpi kartoittamalla osa-alueittain (LIITTEET, Kartta 2.). Heinäkuussa lintulajistoa inventoitiin kasvikartoituksen yhteydessä, jolloin kyseessä oli täydentävä inventointi. Heinäkuun lopulla ja elokuun puolella oli suunnittelualueella todettavissa jo muuttavia yksilöitä ja kierteleviä lentopoikueita.

Metsäbiotoopeilla vanhojen avohakkuualueiden ja nuorten taimikoiden lintulajisto on niukahko. Vain tietyt lajit viihtyvät hakkuualueilla. Suunnittelualueen pohjoisosan hakkuuaukealla todettiin yksi metsäkirvisen reviiri ja nuorissa lehtipuuvaltaisissa taimikoissa muutamia pajulinnun reviirejä sekä yksi punarinnan reviiri. Suunnittelualueen keskiosan puustoisten biotooppien lintulajisto todettiin tyypilliseksi boreaalisten havumetsien lajistoksi: mustarastaan reviirejä todettiin neljä, punarinnan niin ikään neljä, peipponen yksi, viisi sekä yksi laulurastaan ja käpytikän reviiri. Kerran suunnittelualueen keskiosan länsirinteen metsäbiotoopilla todettiin myös pyy mutta pyyn pesintää ei todettu. Notkelmien lehtipuuvaltaisilta biotoopeilta todettiin kaksi punakylkirastaan reviiriä ja rantavyöhykkeen metsistä kaksi räkättirastaan reviiriä. Suunnittelualueen kaakkoisosan metsittyvän pellon reunassa (Kärkipelto) todettiin yksi lehtokertun reviiri. Yksi talitiaisen kolopesintä todettiin suunnittelualueen lounaisrannan rantametsästä. Sinitiaisten ja kirjosiippojen sekä talitiaisten reviirit sijoittuivat inventointialueiden reunoille kesämökkien pihapiireihin ilmeisesti pesäkolojen paremman tarjonnan vuoksi eikä näitä lajeja todettu pesivinä suunnittelualueella. Uhanalaisia lintulajeja ei suunnittelualueen metsistä todettu eikä todettu metsien lintulajisto aiheuta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun.

Vesien äärellä viihtyvistä lajeista suunnittelualueen rannoilla todettiin kalatiira, rantasipi, sinisorsa, västäräkki ja kalalokki. Kalalokki todettiin satunnaisena rantakivillä lepääjänä ja västäräkin ilmeinen reviiri todettiin yhdellä mökkirannalla, suunnittelualueen läheisyydessä (rakennukset ja laiturirakennelmat tarjoavat hyviä pesäpaikkoja). Rantasipi liikkui suunnittelualueen rannoilla, mutta lajin pesintää suunnittelualueen rannoilla ei todettu. Sinisorsa todettiin satunnaisesti vesialueella lentävinä yksilöinä. Järvellä liikkuneet kalatiirat kiersivät suunnittelualueen rantoja vain satunnaisesti. Suunnittelualueen rantojen lintulajisto ei rajoita alueen maankäytön suunnittelua.

Suunnittelualueen ympärillä todettiin kolme kuikan reviiriä, jotka kaikki sijoituivat varsin kauas suunnittelualueen rannoista: yksi pari Kaiturinsaaren länsipuolella ja pesintä mahdollisesti Kollanensaareessa, yksi pari Raaninsaaren ja Rakolansaaren ympäristössä suunnittelualueen itäpuolella sekä yksi pari Könninsaaren ympäristössä suunnittelualueen koillispuolella. Mikään kuikkapareista ei oleillut tai saalistanut suunnittelualueen rantojen välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Porrasniemeä ympäröivillä vesillä oleili pesimättömiä kuikkia toistakymmentä, suurin todettu kertymä oli 12 yksilöä (Kuva 19.). Suunnittelualueen maankäytöllä ei ole vaikutusta kuikkakantaan alueella.

Suositus. Alueella ei todettu uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisille lintulajeille soveltuvia elinympäristöjä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Suunnittelualueella todettu lintulajisto ei aiheuta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun.

3. Muu lajisto

Muusta lajistosta seurattiin erityisesti mahdollista lepakoiden, sammakkoeläinten ja liito-oravan esiintymistä suunnittelualueella sekä etsittiin ko. lajeille mahdollisesti soveltuvia elinympäristöjä ja lisääntymisympäristöjä (direktiivin IV(a) lajit).

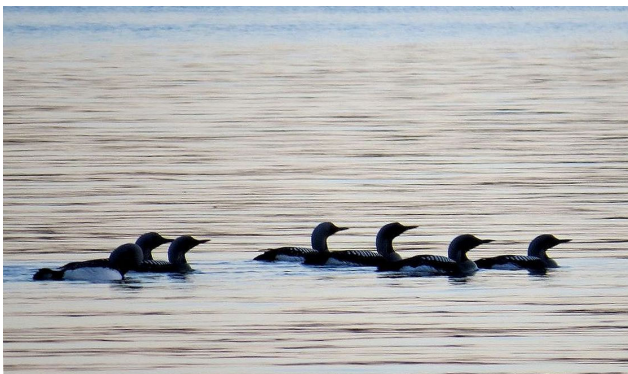
Liito-oravainventoinnissa käytiin alue systemaattisesti läpi etsien lajia tai mahdollisia merkkejä lajin oleskelusta suunnittelualueella. Suunnittelualueen kaikki todetut pesäkolot tutkittiin ahtaiden paikkojen kuvaukseen tarkoitetulla kameralla. Muutamaa yksittäistä poikkeusta lukuun ottamatta pesäkoloja todettiin vain rantavyöhykkeen puustossa. Kaikkiaan pesäkoloja todettiin alueen kokoon nähden varsin vähän, sillä pääosa puustosta on varsin nuorta ja noin puolet suunnittelualueen metsistä on avohakattu tai taimikkoa. Rantavyöhykkeen yhdessä tervalepän pesäkolossa todettiin talitiaisen pesintä ja suunnittelualueen keskiosassa todettiin käpytikan reviiri ja pesintä. Liito-oravaa ei pesäkolojen tarkistuksissa todettu. Myöskään merkkejä liito-oravan oleskelusta suunnittelualueella ei todettu eikä suunnittelualueella todettu liito-oravalle soveliaita elinympäristöjä. Rantavyöhykkeelle hakkuiden yhteydessä jätetty suojapuusto sellaisenaan on riittävä ekologinen käytävä liito-oravalle esim. Porrasniemen suojelualueelle. Liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta rannan suojavyöhykkeen puustossa ei kuitenkaan todettu. Suunnittelualueen pohjoispuolella, suunnittelualueen ulkopuolella, todettiin ekologisista käytäviä Porrasniemeen päin niukasti (lähinnä rantavyöhykkeen suojametsiä) ja ne olivat moni paikoin katkonaisia. Tämä on todennäköisin este liito-oravan kululle Porrasniemeen.

Lepakkoinventoinnissa todettiin inventointialueen rajoilla pohjanlepakko, korvayökkö ja viiksisiiippa/isoviiksisiiippa, mutta todettujen yksilöiden reviirit sijaitsivat suunnittelualueen ulkopuolella (LIITTEET, Kartta 2.). Reviirit todettiin kesämökkien pihapiiristä, joista yksilöt poikkesivat satunnaisesti muutamia kymmeniä metrejä suunnittelualueen puolella. Kuitenkin saalistusreviirit sijoituivat selvästi rakennettujen kesäasuntojen pihapiiriin ja rakennusten lähiympäristöön. Liitteiden Kartan 2. lepakoita kuvaavat symbolit on sijoitettu suunnittelualueiden rajoille kohtiin, joissa lepakot kävivät suunnittelualueen puolella. Suunnittelualueelta lepakoiden reviirejä ei todettu.

Korvayökön saalistusalue suunnittelualan puolella käsitti rannan suojavyöhykkeen puustoa kahdenkymmenen metrin matkalta. Viiksisiipan/isoviiksisiipan saalistus ulottui myös parinkymmenen metrin matkan mökkien vartta suunnittelualan puolelle molemmilla reviireillä. Pohjanlepakon reviiri käsitti kesämökin pihapiirin. Detektori- ja näköhavaintojen perusteella pohjanlepako kävi satunnaisesti myös keskiosan hakkuuaukean reunoilla korkealla latvuston reunoja kierellen mutta oli useimmiten löydettävissä kartalle merkityn kesäasunnon pihapiiristä (LIITTEET, Kartta 2.). Todetut lepakoiden reviirit sijaitsivat lajeille hyvin luonteenomaisissa paikoissa. Kesämökit pihapiireineen ovat keskeisiä lajien saalistus- ja lisääntymisalueita.

Sammakkoeläinten inventoinnissa suunnittelualueella todettiin, etteivät avoimet kasvittomat rannat sovellu sammakkoeläinten lisääntymisalueiksi erityisen hyvin. Myös todetut ruohoiset lahdemat ovat avoimia, hyvin pienialaisia ja erillisiä eivätkä ne ole suojassa esim. aallokolta, jonka vuoksi niillä ei todettu sammakkoeläimiä tai sammakkoeläinten lisääntymispaikkoja. Suunnittelualueella ei todettu viitasammakkoa tai vesiliskoa, joilla olisi voinut olla merkitystä alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Suositus. Suunnittelualueella ei todettu liito-oravaa tai merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella. Suunnittelualueella ei todettu viitasammakkoa tai ylipäättään sammakkoeläinten lisääntymisalueita. Suunnittelualan reunoilla todettiin pohjanlepako, viiksisiippa/isoviiksisiippa ja korvayökkö satunnaisesti saalistamassa, mutta lepakoiden varsinaisia saalistusreviirejä tai lisääntymisreviirejä ei todettu. Suunnittelualueella ei todettu uhanlaisille nisäkkäille tai sammakkoeläimille soveltuvia elinympäristöjä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Suunnittelualueella todettu nisäkä- tai sammakkoeläinlajisto ei aiheuta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun.

Kuva 19. Pesimättömät ”poikamieskuikat” kalastamassa suunnittelualan länsipuolella.

Kuva 20. Suunnittelualan keskiosan paikallistie ja hakkuuaukeaa länteen päin kuvattuna.

YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Porrasniemen suunnittelualue (LIITTEET, Kartta 1.) on luode-kaakko-suuntainen laajahko loivaprofiilinen niemi. Kallioperä on moreenipeitteinen eikä avokallioita ollut todettavissa. Alavimmat kohdat suunnittelualueella ovat kivistä glasi-fluviaalista sedimenttimaata. Porrasniemi sijaitsee Hämeen lehtovyöhykkeessä. Suunnittelualan pohjoisosa on laakea moreenipeitteinen kalliomäki, josta maaperä laskee suunnittelualan keskiosan kivisen sedimenttimaan muodostamaan notkoon (kartalla Kytöpelto). Notkon jälkeen maaperä nousee laakealle

moreenipeitteiselle mäkialueelle, josta maaperä laskee suunnittelualan kaakkoisosan sedimenttimaalle (kartalla Kärkipelto). Avokallioita ei todettu. Suunnittelualueella ei todettu sellaisia luontokohteita tai muita luontotekijöitä, jotka olisi otettava huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Suunnittelualan metsämaat ovat pääosin lehtomaisia tai kenttäkerroslajiston perusteella lehtoja (OMT, OMaT, HeOT, FiOT). Tuoretta kangasmetsää (MT, MaT) todettiin vain vähän lähinnä keskiosan mäen lakialueella. Metsät ovat nuorehkoa talousmetsää ja nuorta taimikkoa ja hakkuuaukeaa oli todettavissa metsäalasta noin puolet. Suunnittelualan metsämaa on ollut voimakkaasti muokattua aluetta (intensiivistä metsätaloutta, tiestöä, ojituksia, rakennettuja alueita ja entisiä viljelyalueita), jonka vuoksi suunnittelualan metsämailla ei todettu luonnontilaisia biotooppeja. Metsälain tarkoittamia niukkapuustoisia kalliometsiä (esim. CIT-männiköt) ei todettu.

Kasvilajisto suunnittelualueella koostuu lehtomaisten kankaiden, lehtojen ja kulttuuribiotooppien (mm. entisten peltojen ja tienvarsien lajistosta), jonka vuoksi lajisto on monipuolinen. Rantojen ja rantavesien vesikasvilajisto todettiin monipuoliseksi dys-oligotrofisten ja eu-dystrofisten/eutorfisten vesien lajistoksi. Suunnittelualan kasvilajisto todettiin monipuoliseksi, mutta tavanomaiseksi. Uhanalaisia tai rauhoitettuja kasvilajeja ei todettu.

Suunnittelualan lintulajisto todettiin tavanomaiseksi boreaalisten metsien lajistoksi. Suunnittelualan ympäristön vesien lintulajisto todettiin tavanomaiseksi reittivesien lajistoksi. Suunnittelualan rantojen ranta- ja vesilintulajisto todettiin niukaksi. Linnusto keskittyi enemmän pienien saarien alueille suunnittelualan ympäristössä. Uhanalaisia lintulajeja suunnittelualueella ei todettu.

Suunnittelualueelta inventoitiin myös lepakot, liito-orava ja sammakkoeläimet. Sammakoeläimistä erityisesti selvitettiin mahdollista viitasammakon esiintymistä suunnittelualueella. Liito-oravaa tai merkkejä liito-oravasta suunnittelualueella tai liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä ei todettu (direktiivin IV(a) laji). Viitasammakkoa tai viitasammakon lisääntymisbiotooppeja suunnittelualueella ei todettu. Suunnittelualueella poikkesi satunnaisesti saalistavia pohjanlepakoita, viiksisiiippoja/isoviiksisiiippoja sekä korvayökkö. Näistä lepakkolajeista minkään lisääntymisympäristöä tai vakituista saalistusympäristöä ei todettu suunnittelualueella vaan lepakot poikkesivat saalistuslennoillaan aika ajoin suunnittelualan rajalla olevilta kesämökkien pihapiireistä suunnittelualan puolella. Inventoinnin perusteella liito-orava, sammakkoeläimet tai lepakot eivät rajoita suunnittelualan maankäyttöä.

Suositukseset. Alueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja tai uhanalaisille lajeille (direktiivin IV(a) lajit) soveltuvia elinympäristöjä, jotka olisi erityisesti huomioitava maankäytön suunnittelussa. Alueella ei todettu sellaisia luontokohteita tai muita luontotekijöitä, jotka olisi otettava huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa.

Tampereella 10.10.2021

Jouko Sipari

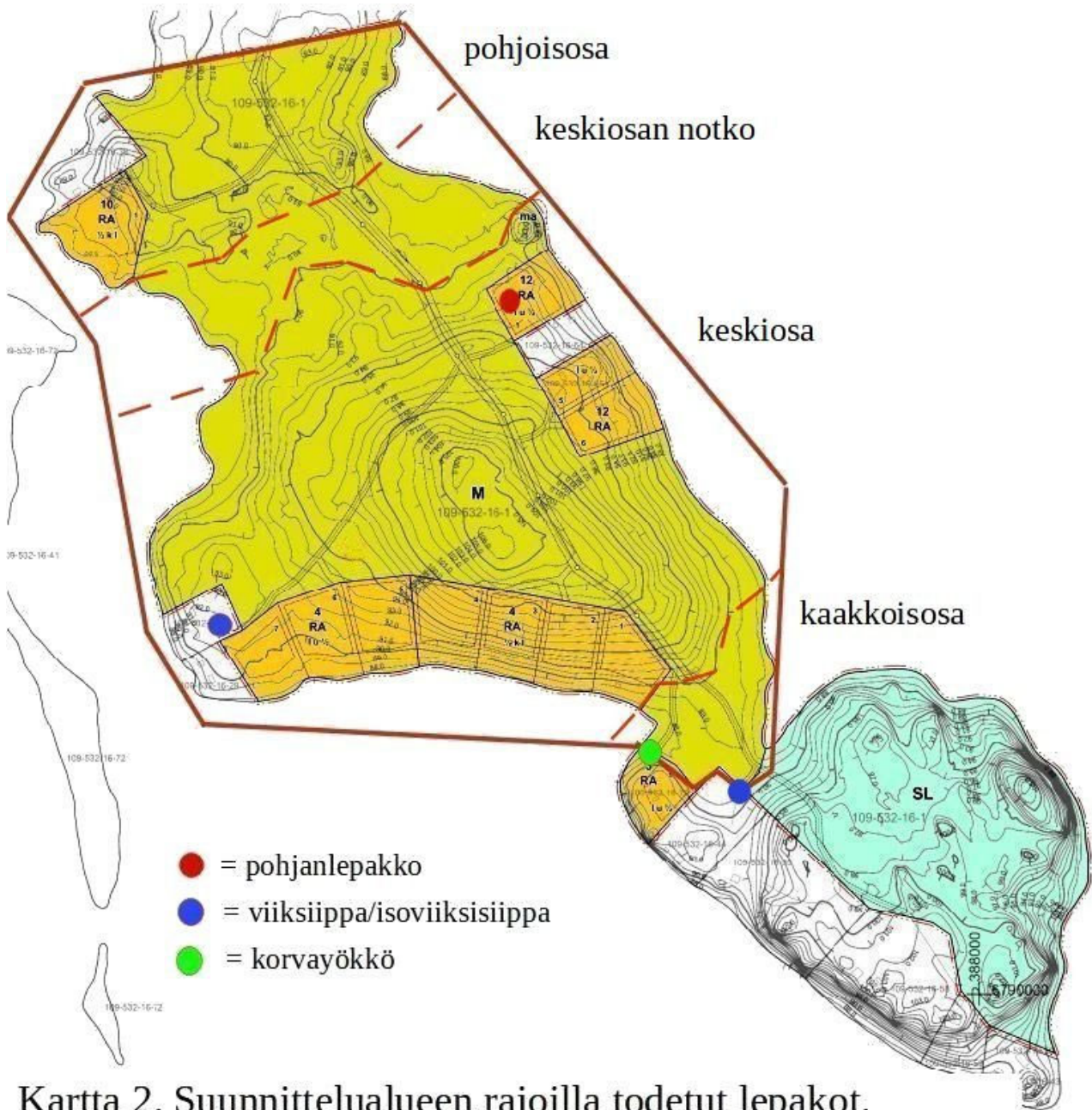
Katajikonkatu 1 F 19

33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi

p. 040 - 70 44 750

Kartta1. Porrasniemi, inventoitu alue (punainen raja).

Kartta 2. Suunnittelualan rajoilla todetut lepakot.